

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/32/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7620200376
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 06. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Čabaiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2022:7620200376.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Čabaiovej a sudcov JUDr. Borisa Brondoša a JUDr. Martina Kolesára v spore žalobkyne M. T., nar. X.X.XXXX, bytom M. XX, B., zastúpenej JUDr. Silviou Kollárovou, advokátkou so sídlom Štúrova 29, Levoča, proti žalovanej C. M., nar. XX.X.XXXX, bytom V. XX, B., zastúpenej JUDr. Františkom Pitoňákom, advokátom so sídlom Štefánikovo nám. 5, Spišská Nová Ves, o určenie neplatnosti dohody o prevode členských práv a povinností a určenie, že E. Y. je členom Stavebného bytového družstva Levoča, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves z 24. júna 2021, č. k. 5C/3/2020-90

rozhodol:

- I. Potvrďuje rozsudok.
- II. Žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanej 100 % trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu a priznal žalovanej proti žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti dohody o prevode členských práv a povinností z 26.9.2008 uzavretej medzi E. Y. ako prevádzajúcim a C. M. a jej manželom G. M. ako nadobúdateľmi - všetko vo vzťahu k bytu č. X na 1. poschodí bytového domu súpisné č. XXX, vo vchode č. XX na V. ulici v B., zapísaného na LV č. XXXX pre obec, okres a katastrálne územie B., parc. č. XXXX/X o výmere XXX mX - zastavaná plocha a nádvorie, vrátane podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu, na príslušenstve a na spoluvlastníckom podiele k pozemku vo výške XXX/XXXXX a tiež určenia, že E. Y. je členom Stavebného bytového družstva Levoča so všetkými právami a povinnosťami k tomu patriacimi, vrátane nájomného práva k bytu č. X na 1. poschodí bytového domu súpisné č. XXX, vo vchode č. XX na V. ulici v B., zapísaného na LV č. XXXX pre obec, okres a katastrálne územie B., parc. č. XXXX/X o výmere XXX mX - zastavaná plocha a nádvorie, vrátane podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu, na príslušenstve a na spoluvlastníckom podiele k pozemku vo výške 704/22557. Skutkovým základom takto uplatnených nárokov bolo v podstatnom tvrdenie žalobkyne, že E. Y., ktorý je jej otcom, mal v čase podpísania dohody o prevode členských práv a povinností z 26.9.2008 zdravotné problémy, bol diagnostikovaný ako schizofrenik a mával výpadky pamäte, z ktorého dôvodu ju uzatváral v čase preukázanej duševnej poruchy, ktorá ho na tento právny úkon robila neschopným, keďže nevedel rozpoznať význam tohto právneho úkonu, pričom zároveň poukázala na skutočnosť, že jej otec nie je doposiaľ obmedzený v spôsobilosti na právne úkony.

3. Súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku vyšiel zo skutkových tvrdení strán, pričom na takto ustálený skutkový stav aplikoval ustanovenia § 75 ods. 1, § 77 ods. 1 a § 137 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej iba ako „CSP“), z ktorých vyvodil záver o procesnej neprípustnosti žaloby o určenie neplatnosti dohody o prevode členských práv a povinností zo dňa 26.9.2008 z dôvodu neexistencie osobitného právneho predpisu umožňujúceho domáhať sa určenia neplatnosti takejto dohody, ako aj z hľadiska neexistencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na takomto určení, nakoľko „otázka platnosti či neplatnosti napádanej dohody nemá na jej právne postavenie žiaden vplyv už len z dôvodu, že žalobkyňa nebola účastníkom tejto dohody a otec žalobkyne, ktorý jej účastníkom bol, žije“. V tejto súvislosti súd poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 6.12.2012, sp.zn. 5Cdo 31/2011). Uviedol, že skutočnosť, že žalobkyňa je dcérou E. Y. a možnou dedičkou (spolu s ďalšími dvoma sestrami) nepreukazuje jej naliehavý právny záujem na určení neplatnosti predmetnej dohody, ani na určení, že E. Y. je členom Stavebného bytového družstva Levoča so všetkými právami a povinnosťami k tomu patriacimi, keďže „samotná otázka platnosti Dohody o prevode ČPAP by mohla byť v konaní riešená iba ako predbežná vo vzťahu k určeniu, či E. Y. patria členské práva a povinnosti k predmetnému bytu...“, pričom pokiaľ by súd vyhovel druhému nároku, právne postavenie žalobkyne by sa nijako nezmenilo, keďže členstvo v bytovom družstve by nadobudol opätovne jej otec, ktorý by bol oprávnený so svojim členstvom a s ním spojenými právami a povinnosťami nakladať. Ďalší relevantný dôvod na zamietnutie žaloby s poukazom na existenciu núteného spoločenstva vzhladol súd prvej inštancie v nedostatku vecnej legitímácie v konaní, keďže v prípade namietania neplatnosti zmluvy (dohody) neboli stranami sporu, a to buď v pozícii žalobcov alebo žalovaných, všetci účastníci, ktorí túto zmluvu uzavreli (príp. ich právni nástupcovia) a v prípade určenia, že E. Y. je členom Stavebného bytového družstva Levoča so všetkými právami a povinnosťami k tomu patriacimi, nebol subjektom konania samotný E. Y.. Napokon rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil s poukazom na ust. § 255 ods. 1 CSP výlučným procesným úspechom žalovanej v spore.

4. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa odvolanie s návrhom, aby ho odvolací súd zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V odvolaní zopakovala, čoho sa domáha, z akých dôvodov, zotrvala na svojich tvrdeniach a názore, že má naliehavý právny záujem na požadovanom určení s tým, že podstatou „predmetu konania je posúdenie duševného stavu E. Y. v čase podpisu napádanej Dohody o prevode členských práv a povinností“. Nesúhlasila preto so závermi súdu prvej inštancie o procesnej neprípustnosti takejto určovacej žaloby. Pokiaľ ide o záver súdu prvej inštancie o nedostatku vecnej legitímácie v konaní, uviedla, že ak by súd prvej inštancie vyčkal na rozhodnutie súdu v konaní o obmedzení spôsobilosti E. Y. na právne úkony, na základe ktorého by bola ustanovená za jeho opatrovníka, dokázalo by to jej aktívnu vecnú legitímáciu v spore. Doplnila, že v tejto súvislosti oznámila svojej sestre, aby vstúpila do konania ako intervenient. Žiadala, aby súd pri rozhodovaní o trovách konania prihliadol na dôvody umožňujúce nepriznať ich náhradu podľa § 257 C.s.p. Svojimi odvolacími námietkami poukazujúcimi na to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vytykajúcimi nesprávne právne posúdenie veci, žalobkyňa podľa posúdenia odvolacieho súdu uplatnila odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) C.s.p. V odvolaní odvolateľkou formálne citované ďalšie odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b), d), e) a g) CSP neboli podopreté konkrétnymi odvolacími námietkami a výhradami, ktoré by poukazovali na to, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, na inú vadu konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, na to, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, a že zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, a tak podľa posúdenia odvolacieho súdu neboli tieto ďalšie odvolacie dôvody odvolateľkou materiálne, a preto ani procesne účinne uplatnené. Odvolací súd v tejto spojitosti upriamuje pozornosť na záver vyplývajúci z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 90/2019 z 5. novembra 2019, v zmysle ktorého odvolací dôvod nemôže spočívať len na všeobecnom vyjadrení nespokojnosti s rozhodnutím bez bližšej špecifikácie vytykaných nesprávností v kontexte konkrétnych okolností prípadu. Napokon odvolací súd pre úplnosť poznamenáva, že v zmysle ust. § 380 ods. 2 C.s.p. na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, musí prihliadať, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené. Naproti tomu, vo vzťahu k ostatným odvolacím dôvodom, je odvolací súd podľa ust. § 380 ods. 1 C.s.p. viazaný ich vymedzením v odvolaní, a preto na iné pochybenia súdu prvej inštancie, ktoré by mohli byť v súlade s ust. § 365 C.s.p. dôvodom na podanie odvolania, odvolací súd pri svojom rozhodnutí o odvolaní prihliadať nemôže, aj keby takéto porušenia zistil (por. Števček, M., Ficová, S.,

Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, 1269s).

5. Žalovaná sa vo vyjadrení k odvolaniu stotožnila so spôsobom právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie. Súhlasila s postupom prvoinštančného súdu, ktorý sa v prvom rade zaoberal procesnými podmienkami konania a to vecnou legitimáciou a prípustnosťou žaloby za existencie osobitného právneho predpisu ako aj existencie naliehavého právneho záujmu, po splnení ktorých sa mohol zaoberať samotným meritom veci. Uviedla, že z petitu žaloby nevyplýva, že by sa žalobkyňa domáhala určenia, či tu právo je alebo nie je, ale sa domáha určenia neplatnosti dohody o prevode členských práv podľa § 137 písm. d) C.s.p., pričom nepomenovala žiadny osobitný právny predpis, ktorý by pripúšťal takúto žalobu. Súhlasila s tým, že zo strany žalobkyne ide o nesprávne označenie okruhu strán sporu, ktorý nedostatok súd neodstraňuje z úradnej povinnosti.

6. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 C.s.p.) prejednal odvolanie žalobkyne ako podané včas (§ 362 C.s.p.), oprávnenou osobou (§§ 359 až 361 C.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné (§§ 355 až 358 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§385 ods. 1 a contrario C.s.p.), v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 C.s.p. a z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) C.s.p. a dospel k záveru, že nie je (odvolanie) dôvodné. Tento rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 1.6.2022 po predchádzajúcom oznámení miesta a času tohto procesného úkonu na úradnej tabuli a na webovej stránke tunajšieho súdu, pri zachovaní lehoty podľa ust. § 219 ods. 3 C.s.p.

7. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, a preto v súlade s ust. § 387 ods. 2 C.s.p. v odôvodnení ťažiskovo konštatuje, že dôvody, na ktorých podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku spočíva rozhodnutie súdu prvej inštancie, považuje za vecne správne (§ 387 ods. 1 C.s.p.) a tiež úplné z hľadiska všetkých kľúčových otázok nastolených v priebehu konania pred súdom prvej inštancie oboma procesnými stranami (§ 387 ods. 3 veta prvá C.s.p.).

8. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) C.s.p. sa týka chyby v zisťovaní skutkového stavu veci spočívajúcej v tom, že skutkové zistenie, ktoré bolo podkladom pre rozhodnutie súdu prvej inštancie je nesprávne, to znamená musí ísť o skutkové zistenie, na základe ktorého vec posúdil po právnej stránke a ktoré je nesprávne, lebo nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pričom medzi chybami skutkového zistenia a chybami právneho posúdenia je úzka vzájomná súvislosť, keďže príčinou nesprávnych (nedostatočných) skutkových zistení môže byť chybný právny názor, v dôsledku ktorého zisťoval iné skutočnosti, prípadne zisteným skutočnostiam prisudzoval iný právny význam. Skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s ust. § 191 CSP, a to vzhľadom na to, že buď vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré založil na chybnom hodnotení dôkazov. Ide o situáciu, keď je logický rozpor v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplývali z prednesov strán alebo, ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti alebo, keď výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 191 C.s.p..

9. Rozsudku súdu prvej inštancie nemožno vzhľadom na dôvod zamietnutia žaloby vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani to, že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplývali, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne, že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 192, § 193, § 194, § 205 C.s.p., alebo že by súd prvej inštancie na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenie nesprávne vyložil. Súdu prvej inštancie v tomto smere nie je možné vytknúť žiadne pochybenie, a preto nie je ani dôvod na polemizovanie s jeho skutkovými závermi.

10. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, to znamená vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú strany podľa príslušného právneho predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci je jeho omyl pri aplikácii práva

na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnym predpisov ide vtedy, ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávne ho vyložil, prípadne ho na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval (z podradenia skutkového stavu pod právnú normu vyvodil nesprávne právne závery o právach a povinnostiach strán sporu).

11. Súd prvej inštancie na zistený skutkový stav použil správny predpis, správne ho aj vyložil a aplikoval, to znamená, z podradenia skutkového stavu pod právnú normu vyvodil správne závery o právach a povinnostiach strán sporu, na čom nič nemenia ani skutočnosti uvedené v odvolaní žalobkyne. Odvolací súd na skutkové zistenia a právne normy, ktoré použil súd prvej inštancie odkazuje, rovnako ako i na správne, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce dôvody napadnutého rozsudku vo veci samej, s ktorými sa v celom rozsahu stotožňuje (§ 387 ods. 2 C.s.p.), a preto len na zdôraznenie jeho správnosti a k odvolacím námietkam žalobkyne odvolací súd dodáva nasledovné:

12. Žalobkyňa svojimi odvolacími námietkami ťažiskovo nastolila predmetom odvolacieho prieskumu správnosť posúdenia otázky procesnej prípustnosti určovacej žaloby z hľadiska preukázania jej naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a vecnej legitímácie. Jej odlišné nazeranie na uvedené otázky je vystavané na presvedčení, že E. Y. podpisoval predmetnú dohodu v čase preukázanej duševnej poruchy, ktorá ho robila na tento úkon neschopným, čím preukázala svoj naliehavý právny záujem na určení neplatnosti tejto dohody, ako aj na určení, že E. Y. je členom Stavebného bytového družstva B., resp. že úspech v „spore“ o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony jej otca E. Y., ak by ju súd ustanovil za jeho opatrovníčku, by „dokázal jej vecnú aktívnu legitímáciu v spore“. Táto jej predstava, ale nie je správna.

13. Súd prvej inštancie sa dostatočne a presvedčivo vysporiadal s týmito tvrdeniami žalobkyne a tiež zrozumiteľným, presvedčivým a dostatočne odôvodneným spôsobom formuloval svoje závery o procesnej neprípustnosti určovacej žaloby a nedostatku vecnej legitímácie. Odvolací súd na tieto závery, ktoré majú logickú postupnosť, poukazuje a v celom rozsahu sa s nimi stotožňuje.

14. Novú právnú úpravu procesnej prípustnosti žalôb podľa ust. § 137 v Civilnom sporovom poriadku je potrebné v zmysle § 470 ods. 1 C.s.p. aplikovať aj na konania začaté a neskončené pred dňom nadobudnutia účinnosti C.s.p., ak nie je v C.s.p. uvedené inak (napr. v § 470 ods. 2 C.s.p.). Oproti pôvodnej právnej úprave v OSP Civilný sporový poriadok rozlišuje žaloby na určenie práva (§ 137 písm. c/ C.s.p.) a žaloby na určenie právnej skutočnosti (§ 137 písm. d/ C.s.p.). U žalôb na určenie práva nová právna úprava zotrvala na preukázaní naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (s výnimkou, ak tento naliehavý záujem vyplýva z osobitného predpisu). U žalôb na určenie právnej skutočnosti podmienila nová právna úprava ich prípustnosť iba za predpokladu, že požadované určenie právnej skutočnosti vyplýva z osobitného predpisu. Podľa novej právnej úpravy nie je možné žalovať neplatnosť právnych úkonov, ak to nevyplýva z osobitného predpisu (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 14. apríla 2021, sp. zn. 9Cdo/7/2021).

15. Zmluvy a iné právne úkony (napr. odstúpenie od zmluvy, skončenie pracovného pomeru výpoveďou a pod.), ich existencia, platnosť či neplatnosť sú právnymi skutočnosťami (§ 2 ods. 1 OZ). Určenie existencie právnej skutočnosti (napr. že právny úkon je neplatný) odporuje vo svojej podstate zásade, že súd má určiť aktuálny právny stav. Pri určení právnej skutočnosti hovorí rozsudok o tom, čo bolo v minulosti, nie však nevyhnutne o tom, čo je v prítomnosti. Preto napr. výrok rozsudku, že kúpna zmluva je neplatná, nemá výpovednú hodnotu, či je v čase jeho vyhlásenia vlastníkom veci žalobca, alebo niekto iný. Z opísaných dôvodov nová právna úprava zakotvená v Civilnom sporovom poriadku pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že jej prípustnosť vyplýva z právneho predpisu (najmä z hmotného práva). Napr. ak bol zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na kupujúceho vykonaný na základe neplatnej zmluvy, predávajúci môže žalovať kupujúceho, že je vlastníkom nehnuteľnosti (žaloba na určenie práva). Predávajúci nemá k dispozícii žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy (takáto žaloba z osobitného právneho predpisu nevyplýva). Zákonodarcu uviedol, že jeho záujmom bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej. Ako zákonodarcu ďalej v dôvodovej správe uvádza, medzi osobitné predpisy podľa písmena d) patria napríklad Zákonník práce, zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a tiež ustanovenie § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov, podľa ktorého sa od 1. januára 2018 spotrebiteľ môže pred súdom domáhať

určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou [por. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, str. 493 - 510].

16. Súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, keďže žalobkyňa v žalobe, ktorou sa domáhala určenia neplatnosti dohody neuviedla príslušný osobitný právny predpis, z ktorého by prípustnosť takejto určovacej žaloby vyplývala, že takáto žaloba nemá oporu v zákone (§ 137 písm. d/ C.s.p.). Odvolací súd dopĺňa, že v konaní o určení právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ C.s.p. žalobca nemá povinnosť preukazovať naliehavý právny záujem na určení (ne)existencie práva. V takom prípade žalobca nemá ani povinnosť uviesť v žalobe tvrdenia, že naliehavý právny záujem je daný. Právny záujem na určení práva vyplýva totiž z právneho predpisu, ktorý určitú osobu oprávňuje alebo jej ukladá podať bližšie špecifikovanú určovaciu žalobu. Oprávnenie podať takúto určovaciu žalobu zakladá nevyvrátiteľnú domnienku, že právny záujem žalobcu je daný [por. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, str. 493 - 510].

17. Odvolací súd vzhľadom na dôvod zamietnutia žaloby o určenie neplatnosti predmetnej dohody (neexistencia osobitného právneho predpisu, z ktorého vyplýva prípustnosť žalobného návrhu na určenie právnej skutočnosti) konštatuje, že súd prvej inštancie postupoval správne, ak sa nezaoberal meritom veci (otázkou ne/platnosti dohody z dôvodu duševnej poruchy prevodcu) a žalobu už len z tohto dôvodu v tejto časti zamietol. Je preto nenáležitá odvolacia argumentácia žalobkyne, ktorá naliehavý právny záujem na určení neplatnosti tejto dohody viaže na preukázanie existencie duševnej poruchy prevodcu v čase uzatvorenia predmetnej dohody, ktorá skutočnosť by mohla byť ustálená len po vykonanom dokazovaní vo veci samej.

18. Správny je aj záver prvoinštančného súdu, že samotná otázka platnosti predmetnej dohody, by mohla byť v konaní riešená iba ako predbežná vo vzťahu k určení, či E. Y. je nositeľom členských práv a povinností k predmetnému bytu, t.j. vo vzťahu k druhému žalobnému návrhu. Podľa záverov ustálenej právnej praxe určovacia žaloba má povahu preventívnu a jej účelom je poskytnutie ochrany právne mu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, teda vtedy, keď sa nemožno domáhať ochrany žalobou na plnenie. Medzi účastníkmi musí existovať aktuálny stav objektívnej neistoty, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno odstrániť iným právnym prostriedkom. Určovacia žaloba by tiež mala byť zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Naliehavý právny záujem nie je daný ani v prípade žaloby na určenie neplatnosti právneho úkonu, ak otázka jeho platnosti má povahu otázky prejudiciálnej vo vzťahu k inej právnej otázke.

19. Pokiaľ ide o záver o nedostatku vecnej legitímácie, odvolací súd v tejto súvislosti konštatuje, že žalobe o určenie platnosti alebo neplatnosti zmluvy môže byť vyhovené, len ak sa konania zúčastnia (na strane žalobcu alebo žalovaného) všetci účastníci zmluvy, ktorí ju uzavreli, prípadne ich právni nástupcovia, čo v preskúmvanej veci nebolo splnené (porov. rozsudok býv. Najvyššieho súdu ČSR z 29. 2. 1988, sp. zn. 3 Cz 61/87, uverejnený pod č. 36 Bulletinu Najvyššieho súdu ČR, ročník 1988, tiež uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 246/2005 z 19. apríla 2005). Pretože všetci účastníci predmetnej dohody sa nestali subjektami (stranami) tohto konania, nemôže byť - okrem vyššie uvedených dôvodov - aj preto žalobe v tejto časti vyhovené, ako prvoinštančný súd správne dôvodil.

20. Vo vzťahu k žalobnému návrhu na určenie, že E. Y. je členom Stavebného bytového družstva Levoča so všetkými právami a povinnosťami k tomu patriacimi, odvolací súd konštatuje, že ak sa žalobkyňa domáha určenia existencie práva niekoho, kto nie je stranou konania, ide o nedostatok vecnej legitímácie, ktorý nemohol by odstránený tým (ako argumentuje v odvolaní žalobkyňa), že by súd rozhodujúci o osobnom stave E. Y. ustanovil žalobkyňu za jeho opatrovníka. Absencia spôsobilosti fyzickej osoby samostatne konať pred súdom spôsobená rozhodnutím súdu o obmedzení spôsobilosti na právne úkony totiž neznamená, že opatrovník, ktorý zastupuje takúto fyzickú osobu, sa svojim vstupom do konania stáva stranou sporu. Je len zástupcom fyzickej osoby (strany sporu) v rozsahu, v akom strana nie je spôsobilá pred súdom samostatne konať.

21. Na to, aby sa niekto stal účastníkom konania, netreba, aby bol účastníkom hmotno-právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom) alebo aby bola proti

nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným). Či však bude žalobca v spore úspešný, závisí od posúdenia, či je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého vyvodzuje žalobou uplatnený nárok. Pre označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, kedy je jeden účastník subjektom práva a účastník na opačnej procesnej strane subjektom povinnosti, ktoré sú predmetom konania, sa v občianskom procesnom práve užíva pojem vecná legitímácia. Z hľadiska posúdenia vecnej legitímácie nie je rozhodujúce, či a na základe čoho sa určitá fyzická alebo právnická osoba len subjektívne cíti byť účastníkom určitého hmotno-právneho vzťahu, ale vždy iba to, či účastníkom objektívne je alebo nie je. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom toho hmotno-právneho oprávnenia (práva), o ktoré v konaní ide; o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ide naopak vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právnej povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom povinnosti, o ktorú v konaní ide (pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo 192/2004).

22. Žalobkyňa podaným odvolaním napadla aj výrok rozsudku o trovách konania s návrhom, aby ho odvolací súd zmenil tak, že stranám náhradu trov konania neprizná, a to z dôvodov hodných osobitného zreteľa, keďže „nemá dostatok finančných prostriedkov, je na materskej dovolenke a bol jej určený advokát cez Centrum právnej pomoci“.

23. Podľa ust. § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

24. Citované ustanovenie zákona umožňuje súdu nepriznať nárok na náhradu trov konania strane sporu, ktorej inak tento nárok patrí. Aplikácia citovaného ustanovenia zákona pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú kumulatívne splnené dve podmienky: jedná sa o dôvody hodné osobitného zreteľa a ide o výnimočné okolnosti. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti pritom zákon bližšie nedefinuje, ale výklad ponecháva na súdnu prax. K dôvodom hodným osobitného zreteľa možno však zahrnúť neprimeranú tvrdosť, podiel oboch strán na vzniku a priebehu sporu, povahu a okolnosti sporu, zložitosť doposiaľ neriešenej právnej problematiky, zložitost prípadov výkladu medzinárodnej zmluvy, osobitné pomery strany sporu, či nízky príjem (por. Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, 1540s, str. 942).

25. Žalobkyňa vidí dôvod aplikovateľnosti ust. § 257 CSP na rozhodnutie o trovách konania iba vo svojich pomeroch (osobných, zárobných a majetkových).

26. Odvolací súd konštatuje, že len samotné tvrdenie žalobkyne o jej nepriaznivých sociálnych pomeroch bez ďalšieho kritéria výnimočnosti a mimoriadnosti, naplnenie ktorých je pre použitie moderačného oprávnenia pri rozhodovaní o trovách konania nevyhnutne potrebné, rozhodne nenapĺňa. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na výstižný záver, formulovaný Ústavným súdom Českej republiky v náleze sp. zn. I.ÚS 2862/07 zo dňa 5.11.2008, v zmysle ktorého ust. § 150 O.s.p. (pozn. odvolacieho súdu: obdobne § 257 C.s.p.) neslúži na zmierňovanie majetkových rozdielov medzi procesnými stranami, ale na riešenie situácie, v ktorej je nespravodlivé, aby ten, kto dôvodne hájil svoje porušené alebo ohrozené práva alebo právom chránené záujmy, obdržal náhradu nákladov, ktoré pri tejto činnosti účelne vynaložil. Z tohto pohľadu k stavu nepriaznivej sociálnej situácie strany, ktorá v súdnej praxi nie je nijak ojedinelá a už vôbec nie výnimočná, musí pristúpiť aj iná okolnosť, ktorá či už sama alebo v spojení so sociálnou situáciou navodí taký mimoriadny stav, kedy by bolo nespravodlivé, aby strana, ktorá neúspešne uplatňovala alebo bránila právo, musela nahradiť trovy protistrane, alebo, ako už bolo zmienené, aby za daných okolností úspešná strana obdržala náhradu vynaložených nákladov konania. Nepriaznivá sociálna situácia sama o sebe nepredstavuje univerzálny ani automaticky uplatniteľný dôvod pre nepriznanie náhrady trov konania nielen čo do výnimočnosti, ale ani čo do spravodlivého usporiadania pomerov. Akiste totiž len nemajetnosť žalobcu nebude dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalovanému v prípade, ak si takýto stav žalobca privodil úmyselne alebo neospravedliteľnou nebanlivosťou a zrejme nie je potrebné bližšie zdôvodňovať ani postoj, že takýto ohľad by nebolo spravodlivé brať ani na šikanózne žaloby či bezhlavo uplatňované nároky, či už z hľadiska obsahu žaloby alebo žalovaných subjektov. Z toho teda vyplýva, že samotná skutočnosť nepriaznivej sociálnej situácie, pokiaľ by ju žalobca aj preukázal, pre záver o aplikovateľnosti ust. § 257 C.s.p. na rozhodnutie o trovách konania, nepostačuje. Je nevyhnutne potrebné poznať tiež ďalšie fakty týkajúce sa osobných, zárobných a majetkových pomerov strany, dôvodov, pre ktoré sa v tvrdení

sociálnej situácii ocitla a aj širšie okolnosti prípadu, v rozsahu nevyhnutnom pre záver o mimoriadnosti posudzovanej veci a aj pre vylúčenie prvkov účelovosti, zjavného zneužívania práv alebo zrejmej procesnej nezodpovednosti. Takéto skutočnosti ale žalobkyňa v konaní ani len netvrdila. Odvolaciemu súdu sa žiada pre úplnosť poznamenať, že žalobkyňa sa i v odvolacom konaní obmedzila len na strohé konštatovanie svojho nepriaznivého sociálneho statusu, bez toho, aby svoje pomery (osobné, zárobkové a majetkové) konkretizovala a zdokladovala. Zároveň ani v odvolacom konaní neuviedla takú skutočnosť, vo svetle ktorej by priznanie náhrady trov konania úspešnej žalovanej bolo nespravodlivé.

27. Riadiac sa týmito úvahami odvolací súd dospel k záveru, že právo na náhradu trov konania v danom prípade vzniklo strane žalovanej a že v okolnostiach prípadu dôvody opodstatňujúce dosiahnutie spravodlivého a morálneho usporiadania procesného vzťahu strán výnimočnou moderáciou nároku na náhradu trov konania podľa ust. § 257 C.s.p. nie sú dané.

28. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že uplatnené odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) C.s.p. v prejednávanej veci neboli preukázané a odvolanie podané žalobkyňou nie je dôvodné, a preto napadnutý rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby, ako aj v súvisiacom výroku o trovách prvoinštančného konania, ktorý má základ v plnom procesnom úspechu žalovanej v spore, ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1, 2 C.s.p. potvrdil.

29. Podľa ust. § 396 ods. 1 C.s.p. ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

30. Podľa ust. § 255 ods. 1 C.s.p. súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

31. V odvolacom konaní mala žalovaná plný procesný úspech, a preto jej v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobkyňi, ktorá bola v konaní neúspešná. Na tomto základe odvolací súd priznal žalovanej nárok náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

32. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné (§ 355 C.s.p.).

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak: a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje

sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Táto povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C.s.p.)